

אמר רבי יהושע בן לוי:

א. מתאווה: מנין שהקב"ה מתאווה לברכת כהנים —

שנאמר: "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם", הרי שתלה הכתוב את הדבר בבני ישראל להיות ברכת כהנים שימת שמו על בני ישראל, ולא עשאה צורך ישראל, אלא צורך מקום.⁽¹⁾

ואמר רבי יהושע בן לוי:

ב. לברכה: כל כהן שמברך, הרי הוא מתברך, וכהן שאינו מברך אין מתברך —

שנאמר: "ואברכה מברכין".⁽²⁾

כהן הוא זה שקורא "כהנים", ואין ישראל קורא "כהנים".

שנאמר: "אמור להם", ודרשינן: "להם" כמו "שלהם", ללמד: אמירה, היא אזהרת הכהנים לשאת את כפיהם — משלהם [משל כהנים] תהא!

והילכתא כוותיה דאביי האומר שאין קוראים "כהן" לאחד.

ולית הלכתא כוותיה דרב חסדא, האומר שהכהן מקריא.

סימן למימותו הבאים של רבי יהושע בן לוי: א. מתאווה; ב. לברכה; ג. דוכן; ד. בעבודה; ה. כוס; ו. מכיר; ז. נהנה; ח. בעגלה.

ציווי, אלא "ושמו" שהוא כמו הלואי ושימו. ב. ב"קהלות יעקב" [ברכות יג ה], יצא לידון בדבר החדש, שאין יכול כהן להוציא את חבירו בברכת כהנים, ומשום שלא מצאנו דין "שומע כעונה" אלא במצוות שבין אדם למקום, אבל במצוות שבין אדם לחבירו, לא אשכחן דין זה ד"שומע כעונה", כי במה שהצריכה תורה להגיד לחבירו, בעינן לכאורה שהוא עצמו יגיד, כי חבירו האדם יראה לעיניו, ולא נחשב אמירה לחבירו, על ידי מה שהלה שומע האמירה מאיש אחר ומתכוין לצאת באמירת חבירו; ובברכת כהנים יש לומר, שהמצוה הוא שיאמר הברכה לישראל השומעים, וכל כי האי גוונא יש לומר, שלא נאמר הדין "שומע כעונה"; ויש מקום לדון בסברתו, ממה שכתב רש"י כאן.

2. א. ביאר רש"י, שאין ללמוד כן מן הפסוק "ואני אברכם", כי לדעת רבי יהושע בן לוי אין הכוונה שהקב"ה יברך את הכהנים, אלא שהקב"ה יסכים על ידי הכהנים המברכים את

מ"אמור להם", והיינו שצריכים השומעים לשמוע את ברכת הכהן, הרי בפרט זה אין שייך לומר "שומע כעונה", שהרי זה כאילו בירך והם לא שמעו, ראה עוד שם, [ולדעת ה"חרדים" יש לומר, שהוא דין בישראל שיהיו שומעים ולא ככהנים שיהיו משמיעים, וזה הוא לשון הספרי: "שהיו כולם שומעים"].

ד. ובתוספות הקשו על מה שאמרו בגמרא "או אינו אלא בלחש", ולמדוהו מ"אמור להם": למה אין לומדים דין זה מגזירה שוה "ברכה ברכה" מלויים, מה להלן בקול רם אף כאן בקול רם?!

ואין מדבריהם סתירה לדברי ה"עמק ברכה" משום שגבי לויים נאמר: "וענו הלויים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם", ולכן יש ללמוד משם בגזירה שוה; גם יתכן שכוונתם לשאול על הלשון: "או אינו אלא בלחש".

1. א. נתבאר על פי רש"י; וכתב הרד"ל, שהדרשה היא ממה שלא נאמר "וישימו" לשון

ואמר רבי יהושע בן לוי:

ג. דוכן: כל כהן שאינו עולה לדוכן לברך, עובר בשלשה עשה:

"כה תברכו את בני ישראל".

"אמור להם".

"ושמו את שמי על בני ישראל".

רב אמר: חוששין שמא בן גרושה או חלוצה הוא [שהוא חלל, ואין כהונתו עליו].

ולא פליגי, כי אף רבי יהושע בן לוי סובר, שיש לחוש שמא חלל הוא; ובהכי פליגי:

הא דמליק לפרקים, שפעמים עולה הכהן לדוכן בחגים ובמועדים.⁽³⁾

הא דלא מליק הכהן אפילו לפרקים, כי אז חוששין שמא חלל הוא.

ואמר רבי יהושע בן לוי:

ד. בעבודה: כל כהן שאינו עולה בעבודה [אינו עולה לדוכן קודם שיסיים שליח ציבור את "רצה"], שוב אינו עולה —

שנאמר: "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם, וירד [אחר כך] מעשות החטאת והעולה והשלמים".

מה לחלן בירך אהרן את ישראל בשעת עבודה שהרי אחר כך סיים את העבודה, אף כאן צריך שיעלה בעבודה.

ומקשינן: איני [והרי אין הדבר כך], שהרי:

והא רבי אמי ורבי אסי סלקי [עלן] לדוכן לאחר רצה?!

ומשנינן: רבי אמי ורבי אסי, מעיקרא קודם שסיימו רצה הוו עקרי כרעייהו [היו עוקרים את רגליהם לעבר הדוכן], ורק ממטא לא הוו מטו התם [לא הגיעו לדוכן] עד לאחר רצה.⁽⁴⁾

וכגון שנוטל מתנות כהונה.

4. לשון רש"י הוא: כל כהן שאינו עולה בעבודה: קודם שיסיים שליח ציבור רצה צריך לעלות על הדוכן; מעיקרא הוו עקרי כרעייהו: ממקומן בעבודה, אבל רחוק היה מקומן מן הדוכן, ולא מטו "עד דגמרה ברכת העבודה".

וצריך ביאור, שהרי מלשון רש"י לעיל נראה שאין צריך לעלות אלא בשעת ברכת העבודה, ועל זה אמרו בגמרא שעקירת רגלים הוי כמו עליה לדוכן, ואם כן למה צריכים היו להגיע "עד דגמרה ברכת העבודה"?!

ואף במאירי כתוב כן: "כל כהן שאינו עולה לדוכן בשעה ששליח ציבור אומר ברכת עבודה, רצה לומר קודם שיגמרנה, שוב אינו עולה, ומכל מקום כל שעקר את רגליו לעלות

ישראל, וראה מה שהביא רש"י מחולין מט א. ב. מסתבר, כי מה שאמר רבי יהושע בן לוי: "ושאינו מברך אינו מתברך", בא הוא להשמיענו, שהכהן כשאינו מברך, אינו מתברך כשאר ישראל על ידי שאר הכהנים שעלו, שאם לא כן, הרי שפת יתר היא; ויותר נראה כן מלשון הרמב"ם סוף הלכות נשיאות כפים שהיפך את הסדר: "וכל כהן שאינו מברך אינו מתברך, וכל כהן המברך מתברך", וכן היא גירסת הרי"ף [מגילה טו ב מדפי הרי"ף].

3. א. נתבאר על פי רש"י, ומסתמא טעות סופר היא ברש"י, וצריך לומר: בשבתות ומועדים, וכן הוא במאירי.

ב. כתבו התוספות, שהוא הדין אם עושה איזה דבר אחר כדי להחזיק את עצמו בכהן,

שנאמר: "טוב עין הוא יבורך, כי נתן מלחמו לדל".

אל תיקרי "יבורך" אלא "יברך". (6)

ואמר רבי יהושע בן לוי:

ו. מכיר: מנין שאפילו עופות מכירים בצרי העין, ואין אוכלים משלהם?

שנאמר: "בני אם יפתוך חטאים אל תבא. אם יאמרו לכה אתנו נארבה לדם נצפנה לנקי חנם. נבלעם כשאלו חיים, ותמימים כיורדי בור כל הון יקר נמצא נמלא בתינו שלל. גורלך תפיל בתוכנו כיס אחד יהיה לכולנו", הרי שהכתוב מדבר בצרי עין אוהבי בצע.

ואומר הכתוב: "כי חנם מזורה הרשת [דרך ציידים לזרות חטים ושעורים ברשתם כדי שיבואו העופות לאכול] בעיני כל בעל כנף", כלומר: צרי העין לחינם מאבדים את מה שהם גותנים על הרשת, כי אף בעלי הכנף מכירין בהם, ואינן נהנין מאותן מזונות. (7)

וכדתני רבי אושעיא ברייתא: לא שנו אלא שלא עקר את רגליו בעבודה, אבל עקר את רגליו בעבודה, הרי זה עולה.

ותנן נמי משנה במסכת ברכות:

"העובר לפני התיבה, אם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו", שמא לא יוכל לחזור לתפלתו, לדעת לכויץ להתחיל ב"שים שלום", שדעתו מטורפת מאימת הציבור; "ואם הבטחתו [אם בטוח הוא] שנושא את כפיו וחוזר לתפלתו, כי בטוח הוא שאין דעתו מיטרפת מאימת הציבור, רשאי" לישא את כפיו.

והוינן בה [והקשו על זה בבית המדרש]: והא לא עלה בעבודה (5) לדוכן! ? אלא דעקר פורתא [עקר רגליו מעט בעבודה], הכא נמי [אף כאן] דעקר פורתא.

ואמר רבי יהושע בן לוי:

ה. כוס: אין נותנין כוס של ברכה [ברכת הזימון] לברך, אלא לטוב עין, שונא בצע וגומל חסד בממונו.

תיקנו חכמים לומר "ברכת כהנים" בעבודה, כשם שהיה אצל אהרן, והסתפקו בעקירת רגלים בעבודה, שעל ידי זה הוי כאילו בירכו ברכת כהנים בעבודה.

5. הגירסא נכתבה לפי הנראה מרש"י.

6. ביאר המהרש"א, שלא תינתן הברכה אלא לטוב עין, כי ברכת המברך תחול כפי כוונת המברך; וראה עוד שם.

7. א. ב"יוסף דעת" הביא מדברי הגר"ח

בשעת עבודה, אף על פי שלא הגיע לדוכן עד שגמר שליח ציבור ברכת עבודה הרי זה עולה, וצריך תלמוד להבין כוונת דבריהם.

ולשון ה"שולחן ערוך" [נשיאת כפים קכח ח]: "כשמתחיל ש"ץ רצה, כל כהן שבבית הכנסת נעקר ממקומו לעלות לדוכן, ואף אם לא יגיע שם עד שיסיים ש"ץ רצה, שפיר דמי", וכתב ב"משנה ברורה" שהוא לאו דוקא, ואפילו אם לא יגיע שם עד שיסיים הש"ץ ברכת מודים, הרי זה עולה כל שעקר רגליו ברצה, ואידי דרישא נקט רצה.

ב. ראה ב"תורת הקנאות", שביאר למה לא

ואמר רבי יהושע בן לוי:

ז. נהנה: כל הנהנה מצרי העין, עובר בלאו.

שנאמר: "אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו. כי כמו שער [שין קמוצה ועין פתוחה] בנפשו כן הוא [מירר והשעיר⁽⁸⁾] האוכל בנפשו של צר העין; [כי] אכול ושתה יאמר לך [צר העין], ולבו כל עמך".

רב נחמן בר יצחק אמר: עובר בשני לאוין:

א. "אל תלחם את לחם רע עין".

ב. "ואל תתאו למטעמותיו"⁽⁹⁾.

ואמר רבי יהושע בן לוי:

ח. בעגלה: אין עגלה ערופה באה, אלא בשביל צרי העין.

שנאמר: "וכל זקני העיר ההיא הקרובים אל החלל, ירחצו את ידיהם על העגלה הערופה בנחל. וענו ואמרו, ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו".

וכי על לבנו עלתה, שזקני בית דין [זקני העיר] שופכי דמים הם, עד שצריכים הם לומר שאין הם כאלו?!

אלא "ידינו לא שפכו את הדם הזה", היינו: לא בא לידינו ופטרנוהו.

"ועינינו לא ראו", היינו: ולא ראינוהו והנהנוהו.

שפירשו מלשון שיעור, תמיד הוא משער כמה יאכל זה ועד מתי.

9. א. בפשוטו, גדר הלאו הוא אבק גזל, וכעין מה שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה [ד ד] על "הנהנה מסעודה שאינה מספקת לבעליה"; ובגדר שני הלאוין יש לומר, שאם לחם בלחמו עובר באבק "לא תגזול", ומיד כשנתאוה למטעמותיו, עובר באבק לאו ד"לא תתאוה"; וראה אות ג.

ב. ב"תורת הקנאות" כתב, דיש לומר שרב נחמן בר יצחק לא נחלק על רבי יהושע בן לוי, שאף הוא מודה שעובר בשני לאוין, ולא בא רב נחמן בר יצחק אלא לפרש, והביא דוגמא לזה מדברי רב נחמן בר יצחק במנחות צט, ראה שם ב"תורת הקנאות".

ג. ב"יוסף דעת" הביא מדברי המהר"ל [נתיבות עולם, נתיב עין טוב], כי כל מה שנותן צר עין לאחר, דבק בו עינו הרעה עד שהדבר ההוא מרוחק לגמרי מן העולם, ועובר בלאו, כמו אכילת דבר טמא שהוא מרוחק מן האדם.

שמואלביץ זצ"ל, שהראה והוכיח מכמה מקומות בדברי חז"ל, שישנם חושים טבעיים נעלמים אצל בעלי חיים, להבחין בין בני אדם הגונים ושאינם הגונים; וכתב שם, שכן כתב המהר"ל בחידושי אגדות, אך המהרש"א כתב שודאי עופות אינן בני דעת ושכל להכיר בזה, אלא שהקב"ה שהוא משיביע לכל חי רצון, אינו מזמין התמזן לעופות אצל ציידים צרי העין, וראה עוד שם.

ב. וב"עיון יעקב" כתב: אפשר שלכן הזכיר עופות, משום שאף כי הם נהנים מן הגזל וכמו שכתב רש"י [ויקרא א טז] בטעם הדבר שמשליך את מעיה של עולת העוף ואינו מקטירן, והגזל הוא בתקתא לצרי העין כמבואר בערכין טז א [ראה שם], אפילו הכי שונאים הם את צרי העין יותר מן הגנב, שהוא גונב כדי למלאות נפשו.

8. כן פירש רש"י; וציין לירמיה כט יז: "ונתתי אותם כתאנים השוערים", ושם פירש רש"י שהוא לשון שערוריה.

והביא רש"י כאן בשם מנחם בן סרוק,

ומשנינן: לא קשיא:

הא דאמר רבי זירא שמברכין לאחיהן שבשדות, היינו באופן זה דוקא, דהרי אניפי [אנוסים הם].⁽¹¹⁾

הא דאמרין בעם שאחורי הכהנים שאינם בכלל ברכה, הוא משום דלא אניפי [אינם אנוסים] מלבוא כנגד הכהנים להתברך מהם פנים כנגד פנים, אלא שאין הברכה חשובה עליהם לטרוח בשביל כך.⁽¹²⁾

תו מקשינן: והתני רב שימי מבירתא דשיחורי [שם מקום]:

בית הכנסת שכולה כהנים, מקצתן של הכהנים עולים לדוכן, ומקצתן עונים אמנ;⁽¹³⁾ הרי שאין כולם עולים לדוכן.

ומשנינן: לא קשיא:

הא — דמקצתן עולים ומקצתן עונים אמנ

ומפרשת הגמרא: לא נהרג על ידינו, כשבא לירינו ופטרנוהו בלא מזונות, והוצרך ללסטם את הבריות, ונהרג על ידי מי שבא ללסטם ממנו את מזונותיו;⁽¹⁰⁾ וזו היא צרות עין שבאה עגלה ערופה עליה.

לא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה, בלי חבורה שילך הוא עמהם.

אמר אדא אמר רבי שמלאי: בית הכנסת שכולה כהנים, כולן עולין לדוכן.

ולמי מברכין?

אמר רבי זירא: מברכין לאחיהם שבשדות.

ומקשינן: אניפי [והרי אין הדבר כן], שהרי:

והתני אבא בריה דרב מנימין בר חייא: עם שאחורי כהנים שאינם עומדים פנים כנגד פנים אינו בכלל ברכה, וכמבואר לעיל לח א; והרי העם שבשדות אינו עומד פנים כנגד פנים והאיך הם מתברכים!?

11. הביאו התוספות מגמרא בסוף מסכת ראש השנה, שרק העם שבשדות חשובים אנוסים ולכן הם מתברכים, אבל העם שבעיר אינם חשובים אנוסים, שהיה להם לבוא לפני הכהנים להתברך.

12. ב"דבר אברהם" חלק א סימן לא אות ג, הוכיח מסוגיא זו שדין "פנים כנגד פנים" אינו מן התורה, ומה שלמדו זה בגמרא לעיל לח א מ"אמור להם", אינו אלא אסמכתא, שאם לא כן אין שייך לחלק בין אנוסים ללא אנוסים, וראה עוד שם.

13. יש מי שפירש, על פי מה שנראה מספר "המקצועות" [הובא בעמוד א בהערה 16], שכהן מוציא את ישראל ידי חובתן כשהוא מברך אותם; וזה הוא שאמרו כאן, שאותם

והביא מ"מכתב מאליהו" [חלק ד עמוד 5] שכתב לבאר את דברי המהר"ל: שהרי "עולם חסד יבנה", והחסד הוא קיום העולם, ומי שאין בלבו חסד הרי הוא מתנגד למציאות העולם, ואם נהנה אדם מצר עין שכזה הריהו משועבד לו, ולא יימלט מבלי שתהיה איזו השפעה ממנו עליו, וזוהי הסכנה והאיסור, שלא ידבק בו החסרון.

10. א. נתבאר על פי רש"י לקמן מה ב.

ב. הקשה המהרש"א: איך אנו אומרים שאין עגלה ערופה באה אלא על צרות העין, והרי אדרבה הם אומרים שלא היו צרי עין לגביו, ובכל זאת מביאים הם עגלה ערופה! וראה מה שתירץ שם, וראה "מנחה חריבה".

וכן פשוט הוא שתיבה [בימה] שמניחין עליה ספר תורה, לא מפסקא [אינה מפסקת] ואפילו גבוהה יותר מקומת אדם ורחבה ויש לה מחיצות, ומשום שתשמיש בית הכנסת היא. (15)

ומה שיש להסתפק הוא: מחיצה מאי דינה להפסיק בין ישראל לבין הכהנים? (16)

תא שמע: דאמר רבי יהושע בן לוי:

אפילו מחיצה של ברזל, אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים.

איבעיא להו:

ישראל העומדים מן הצדדין של הכהנים, מהו שיהיו בכלל ברכה?

— בכגון דאישתייר בי עשרה כהנים מלבד העולים לדוכן, כי אז חשובים הם העשרה להתברך לבדם.

הא דכולם עולים, בכגון דלא אישתייר בי עשרה אם יעלו חלק מהם לדוכן, והיות ואינם חשובים להתברך לבדם, לכן מברכים כולם לעם שבשדות. (14)

גופא: תנא אביי בריה דרב מנימין בר חייא: עם שאחורי כהנים, אינן בכלל ברכה.

ומבאר הגמרא דהא פשיטא, הדין הבא פשוט הוא ואין בו ספק:

אריכי באפי גוצי לא מפסקי [אדם ארוך אינו הפסק בין הכהנים לבין ישראל גוץ שמאחוריו], שאם כן אין לדבר סוף.

אנוסים עדיפי מעם שאחורי הכהנים, כי העם המתברכים, ויוצאים ידי חובתם בעניית אמן; ואולם ראה ב"תורת הקנאות" וב"מנחה חריבה".

14. כתב המאירי: ויש כאן מקום עיון, שהרי אמרו [משנה במגילה כג ב] שברכת כהנים בעשרה והכהנים אף הם מן המנין, ואם כן למה צריך שיהיו עשרה שומעים מלבד הכהנים העולים!! ולא יישב.

15. נתבאר על פי הרשב"א בתשובה חלק א סימן צו, ומבואר שם, שהוא הדין תיבה שמתפלל עליה שליח הציבור, ראה שם וב"הערות", וראה הערה 16.

16. א. כתבו התוספות שספק הגמרא הוא בדלא אניסי, אבל אם אנוסים הם הרי לא גרע מעם שבשדות שהם מתברכים אף שאין פניהם כנגד הכהנים; והוסיפו לבאר, שאף על פי שאינם

אנוסים עדיפי מעם שאחורי הכהנים, כי העם המתברכים, ויוצאים ידי חובתם בעניית אמן; ואולם ראה ב"תורת הקנאות" וב"מנחה חריבה".

14. כתב המאירי: ויש כאן מקום עיון, שהרי אמרו [משנה במגילה כג ב] שברכת כהנים בעשרה והכהנים אף הם מן המנין, ואם כן למה צריך שיהיו עשרה שומעים מלבד הכהנים העולים!! ולא יישב.

15. נתבאר על פי הרשב"א בתשובה חלק א סימן צו, ומבואר שם, שהוא הדין תיבה שמתפלל עליה שליח הציבור, ראה שם וב"הערות", וראה הערה 16.

16. א. כתבו התוספות שספק הגמרא הוא בדלא אניסי, אבל אם אנוסים הם הרי לא גרע מעם שבשדות שהם מתברכים אף שאין פניהם כנגד הכהנים; והוסיפו לבאר, שאף על פי שאינם

הרי הזאתו כשירה, שאף כלים אלו בכלל שלפניו, והרי הוא נתכוין להזות לפניו.

והוא הדין לענין ברכת כהנים, שכל ממקום הכהן ולפניו הרי הוא בכלל מלפניו, והרי הם בכלל ההברכה.

אבל אם כשנתכוין להזות על כלים שלפניו, היזה על הצדדין שממנו ולאחוריו, אף שאין הכלים שהזוה עליהם נמצאים אחריו ממש, אין הזאתו כשירה; והוא הדין שלענין ברכת כהנים, אינם בכלל הברכה כי אלו כלאחרי הכהן דמי. (2)

אמר רבא בר רב הונא: (3)

כיון שנפתח ספר תורה לקרות בו בבית הכנסת, (4) אסור לספר אפילו בדבר הלכה,

אמר אבא מר בר רב אשי: תא שמע מהא דתנן במסכת פרה:

אם נתכוון — המטהר את האדם או הכלים שהם טמאי מת — להזות ממי פרה לפניו,

לט-א והזה לאחוריו, ואף שם היו כלים הטעונים הזאה — (1)

ואם נתכוין להזות לאחוריו, והזה לפניו על כלים טמאים שהיו שם.

הרי הזאתו על אותם כלים פסולה, ומשום שצריך כוונה לטהרה, וכדכתיב: "והזה הטהור על הטמא", שיהא מתכוין לו.

ואם נתכוין להזות לפניו ממש, והזה על צדדין שבפניו, כלומר: על כלים הנמצאים בצדדים שמן המזה והלאה — ולפניו.

שהזוה עליהם, הרי אין כאן כוונה! ? וכל שכן שצריך ביאור הדמיון לברכת כהנים.

וראה היטב מה שכתב ה"חזון איש" במסכת פרה טו ז.

2. ובדין ישראל העומדים בקו ישר עם הכהנים אם הם בכלל ברכה, סתם רש"י ולא פירש מה דינו; וה"בית יוסף" בסימן קכח הבין בדעת הרמב"ם, שצדדין שלפניו שהם כלפניו, וצדדין שלאחוריו שהם כלאחוריו, כל זה היה פשוט לגמרא, ונידון הגמרא הוא על הצדדין ממש, וראה שם ביאור הוכחת הגמרא מן המשנה בפרה לספק זה; וראה מה שהביא בזה ב"יוסף דעת".

3. ראה ב"קרן אורה" וב"מנחה חריבה", בביאור הטעם שהביאה הגמרא כאן את מימרתו של רבא בר רב הונא, אף שאינו מענין ברכת כהנים.

4. ראה ב"יוסף דעת", שהביא שיטות פוסקים

העמוד, כי הוא מפסיק בינם לבין העם, ואין זה פנים כנגד פנים.

ואולם בשו"ת הרשב"א הנזכר בהערה 15, כתב, שאפילו התיבה גבוהה מקומת איש, אין בכך כלום; ודקדק כן, משום שמשמע שהתיבה היא דומיא דאריכי באפי גוצי.

1. נתבאר על פי לשון רש"י; ומשמע, שהיו לפניו כלים אחרים שעליהם נתכוין, אלא שהיו גם כלים אחרים שלא נתכוין להם, והזה עליהם ולא על הכלים שנתכוין להם.

ובהמשך המשנה מבואר שאם היו הכלים שהזוה עליהם באותו מקום שהיו הכלים שנתכוין להם לפניו או לאחוריו, הרי הזאתו על הכלים האחרים כשירה, היות ונתכוין לאותו צד שהיו כלים אלו.

והסברא צריכה ביאור: שהרי לא היתה זו כוונה סתמית להזות לפניו או לאחוריו, אלא כוונה להזות על כלים מסוימים שהיו לפניו או לאחוריו, והיות ולא נתכוין להזות על הכלים